

Sagaidīt cilvēku, ne viņa diagnozi

Kokneses ģimenes atbalsta dienas centrā sociālos pakalpojumus var saņemt visu vecumu iedzīvotāji

Jau 17 gadu Koknesē darbojas ģimenes atbalsta dienas centrs, kas iekārtots kādreizējā pasta ēkā. Šo gadu laikā piedzīvotas pārmaiņas, taču darbības mērķis nemainīgs — sniegt sociālos pakalpojumus dažādu vecumu iedzīvotājiem. Par to saruna ar centra vadītāju Ievu Ūtēnu.

IVETA SKABA

Aktīvi bija bērni un jaunieši

Kokneses ģimenes atbalsta dienas centrs dibināts 2006. gada 10. februārī, un sākotnēji tas bija izvietots pirmā stāva telpās, kas bija daudz plašākas. Nosaukumā vārds “ģimene” nozīmē, ka šis centrs paredzēts visām paaudzēm. Agrāk centru daudz apmeklēja bērni un jaunieši, taču nāca arī seniori, bija jauno māmiņu klubīšs, kas samērā aktīvi darbojās, uz mēģinājumiem sanāca vēderdeju dejotājas. “2006. gadā vēl tā nebija izplatītas tehnoloģijas, taču dienas centrā bija brīva piekļuve internetam, kas interesēja bērnus, līdz ar to bija nodrošināts apmeklējums. Tagad vairāk strādājam ar grupām,” saka centra vadītāja Ieva Ūtēna. Tā kā telpas kļuvas mazākas, vairs nav tik liels apmeklējums.

Pieprasīti dušas un veļas mazgāšanas pakalpojumi

2022. gada 7. jūlijā Kokneses ģimenes atbalsta dienas centrs Labklājības ministrijā tika reģistrēts kā sociālo pakalpojumu sniedzējs. Kādi pakalpojumi tiek nodrošināti?

Arvien pieprasīti ir dušas un veļas mazgāšanas pakalpojumi, kas paredzēti maznodrošinātajiem un trūcīgajiem iedzīvotājiem. Iespēja nomazgāties pašiem un izmazgāt veļu īpaši aktuāla bija 2020. gada vasarā, kas bija ļoti sausa. Akas bija izžuvušas, un cilvēki nāca uz dienas centru. “Bija tā, ka viss pieraksts bija pilns,” teic Ieva.

Kopš pirmsākumiem aktīvi dienas centra apmeklētāji ir seniori. Iepriekš darbojās arī bērnu emocionālās audzināšanas grupa, atsākusi darboties rehabilitācijas grupa vecākiem. Seniori labprāt apmeklēja datorapmācības nodarbības, bet, tā kā datori ir savu laiku nokalpojusi, tās vairs nenotiek. Allāž notiek radošās nodarbības un spēļu pēcpusdienas skolas vecuma bērniem.

Drēbe ir iepazīta

17 gadu laikā, kopš Koknesē darbojas ģimenes atbalsta dienas centrs, iestādei nomainījušies vairāki vadītāji, katram no viņiem bijusi sava pieeja darbam. Ievas Ūtēnas darba specifika ir vasarā rīkot cikliskās nodarbības, kas ierasti ilgst nedēļu, un tās ir gan rīta, gan pēcpusdienas grupām. “Tās varētu saukt par pusdie-

nas nometnēm, un tās ir ļoti apmeklētas,” teic Ieva.

Šogad maijā apritēs seši gadi, kā Ieva ir dienas centra vadītāja amatā. “Nu jau drēbe ir iepazīta,” teic vadītāja. “Zinu, ka pirms tam nebija sociālās rehabilitācijas grupas personām ar invaliditāti, to mēs izveidojām 2018. gadā. Principā grupa nav mainījusies. Daži ir aizgājuši projām, līdz ar to palikušie labi iepazīnuši viens otru un ir atvērti, gluži kā ģimene.”

Nodarbības ir saplānotas

Lai darbotos ar sociālās rehabilitācijas grupu, ir nepieciešamas īpašas zināšanas? “Sākotnēji man bija ļoti grūti izveidot grupu, jo tajā laikā mums vēl bija redzes un kustību invalīdi. Dažādām invaliditātēm ir ļoti grūti pielāgot aktivitātes. Tagad grupā ir cilvēki ar garīgiem traucējumiem, līdz ar to aktivitāšu piemērošana nesagādā grūtības. Mēs kopā pārrunājam, ko viņi grib darīt, un tādas nodarbības es ieplānoju.

Man nav sociālā darbinieka izglītības, pašlaik maģistrantūrā studēju pedagoģiju. Šim darbam svarīga ir izpratne un vēlme. Kad es aicinu citus nodarbību vadītājus, novērojama stereotipiskā domāšana — baidies, šaubas, vai tiks galā, neziņa, kādi būs šie cilvēki. Es parasti mierinu, ka grupa ir atvērta un pozitīva, tas ir tāpat kā bērnudārzā strādāt ar bērniem. Arī bērni ne vienmēr visu saprot, viņiem vajag vairākas reizes atkārtot. Šajā grupā cilvēki ir diezgan patstāvīgi,” stāsta Ieva. Viņa savulaik beigusi arī mākslas skolu, tāpēc radošuma nodarbības netrūkst.

Darbojās arī kovida laikā

Sociālās rehabilitācijas grupa ir paredzēta pieaugušajiem. Jaunākajam dalībniekam ir 27 gadi, vecākā dalībniece ir 67 gadus veca. Pārējie ir trīdesmitgadnieki. Uz nodarbī-

bām sanāk reizi nedēļā, parasti tie ir trešdienu vai ceturtdienu rīti. Dienas centrā ir brīvais apmeklējums, tas nepieciešams, lai nepārklātos ar citām grupām. Cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem tiek piedāvātas dažādas nodarbības — gleznošana, ēdienu gatavošana, veidošana u. c. Ir bijušas arī valodas attīstības nodarbības, kas cilvēkiem ar garīga rakstura problēmām ir ļoti nozīmīgas. “Pastāvīgi visās nodarbībās trenējam roku sīko motoriku, attīstām radošo domāšanu un uzlabojam atmiņu,” stāsta Ieva.

Grupa nepārtrauca darboties arī kovida laikā. Tika sagatavotas darba lapas ar uzdevumiem — vajadzēja gan krāsot, gan griezt un līmēt, atrast atšķirības, izgatavot putnu barotavu, ārā novērot laiku. Šī aktivitāte bija būtiska, lai visu laiku neuzturētos telpās, bet izietu laukā, izkustētos. Kad ierobežojumus mazināja, notika tikšanās klātienē, ievērojot divu metru distanci un velkot maskas. Tas gan bija diezgan apgrūtināts. Ieva teic, lai arī vēlāk tika pieņemti noteikumi, ka personas ar garīga rakstura traucējumiem tās var nelietot, viņi tomēr esot lietojuši. Kā zināms, šādi cilvēki nav fiziski aktīvi, arī viņu imūnsistēma nav tik spēcīga, tādēļ, lai pasargātu viņus un citus līdzcīvēkus, lietoja maskas.

Arī citas atbalsta grupas

Kādas grupas vēl darbojas Kokneses ģimenes dienas atbalsta dienas centrā? “Atbalsta grupa jauniešiem, kurā notiek personības izaugsmes nodarbības. Grupas dalībniece ir seši jaunieši, kas ir “NEET” situācijā. Tas nozīmē, ka šie cilvēki nestrādā, nemācās un nav reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā,” teic iestādes vadītāja un stāsta par pārējām grupām. Nākamā ir atbalsta grupa vecākiem ar bērniem, kas ir sociālā dienesta ģimeņu ar bērniem nodaļas klienti. Viņiem tiek

IEVA ŪTĒNA, Kokneses ģimenes atbalsta dienas centra vadītāja: “Neviens speciālists, kas strādā sociālajā jomā, neapdraudēs ne citu dalībnieku, ne iestādes darbinieku drošību. Līdz šim man ir bijusi tikai pozitīva pieredze.”

mācīts par ģimenisko vērtību saglabāšanu, bērnu un vecāku sadarbību, finansiālo prātību, taču galvenais mērķis ir saliedēt vecākus ar bērniem.

Ieva vada arī radošās nodarbības pieaugušajiem. Tām iniciatīva bija no mammām, kas nāca vecāku grupā, viņas gribēja radoši izpausties un nodarbībās piedalīties bez bērniem. Vadītājas pārzina ir arī “Klūsma skoliņa” pirmsskolas izglītības iestādē un sociāli emocionālās mācīšanās grupa pusaudžiem — 8.—10. klases skolēniem.

Ieva stāsta, ka pārsteidzoši aktīvas ir jaunās māmiņas, viņām nodarbības vada Aizkraukles novada Interesu izglītības centra vadītāja (??), un tās ir kupli apmeklētas. Vēl ir nodarbības bērniem skolas vecumā — tematiskās un radošās, bērni ir aicināti uz galda spēļu pēcpusdienām.

Lai apmeklētu kādu no šīm grupām, nav vajadzīgs ne sociālā dienesta, ne citas institūcijas noriko-

jums. Mērķis ir socializēties, un galvenais, lai ir vēlme tām piedalīties. Daļa no apmeklētājiem ir sociālā dienesta klienti, bet informācija ir bijusi gan mājaslapā, gan sociālajos tīklos, ka aicināts jebkurš interents.

Tālu no dzīvojamā rajona

Lai gan teorētiski Kokneses centrs ir pie dzelzceļa stacijas, apdzīvotākā vieta ir šosejas Rīga—Daugavpils labajā pusē. Tieši attālums ir tas, kas daudziem interesentiem liek atturēties no dienas centra apmeklējuma. Ja cilvēks ikdienā pārvietojas bez pavadona, šosejas, kur satiksme ir intensīva, šķērsošana viņam rada nedrošības sajūtu. Savukārt attālums ir apgrūtināošs faktors cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Kopš ēkā sācis darboties sociālais dienests, ģimenes atbalsta dienas centrs ir izvietots otrajā stāvā. Vai arī tas nav par iemeslu, kura dēļ nodarbības nevar apmeklēt cilvēki ar kustību traucējumiem? “Ja grupā bija cilvēki ar kustību traucējumiem, nodarbības notika pirmajā stāvā, kur ir uzbrauktuve personām, kas pārvietojas ratiņkrēslā. Bija mums sieviete, kura labprāt apmeklētu nodarbības, taču viņai bija grūtības te nokļūt no dzīvojamā rajona. Parasti vasarā nav grūtību tikt, problemātiski tas ir rudenī, ziemā un pavasarī. Ratiņkrēslā grūti pārvietoties, ja ir slidens un sniegs. Arī redzes invalīdiem ir grūtības. Mēs pielāgojamies, bija, kas viņus atved un aizved. Taču uzradās citas veselības problēmas. Izklausās skarbi, bet ir bijis tā, ka pie mums atnāk jaunieši ar invaliditāti, bet viņiem nepatīk strādāt grupā ar citiem invalīdiem. Viņi grib integrēties citu jauniešu sabiedrībā.

SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS GRUPA viesojas “Skriveru saldumu” ražotnē.